

диспозиційності [1]. Зокрема, остання передбачала наявність впливу на соціальне начало різних типів культури тих носіїв, які презентували різні країни світу. Така диспозиційність у джерелознавчих матеріалах отримала назву «стилів культур», які на рівні своєї цілісності та системності віддзеркалили усю повноту існуючих ціннісних орієнтирів та водночас мінливість культурної парадигмальності [1].

Усталена історичним шляхом тенденційність вітчизняної «переструктуризації» наявного культурно-історичного процесу під впливом зовнішніх детермінант, залишала суттєвий відбиток на панно ціннісних систем суспільного функціонування, актуалізуючи тим самим мінливість наявної культурної парадигмальності.

Висновки та перспективи подальших розвідок напряму. На основі вищевикладеного можемо зробити висновок, що дискретний характер побудови системи функціонування освіти, що суттєвим чином віддзеркалився на формуванні наукового світогляду тих чи інших суб'єктів, частково абстрагований не стійкістю «пергаменту» суспільної свідомості по відношенню до «опозиційних» хвиль домінуючих поглядів. Під впливом таких «хвиль» в історичному розрізі спостерігалася закономірна зміна традицій, образів, ідей та норм, що на рівні феноменологічно формування віддзеркалилося у своєрідній атракційній поступальності. Першопричинами виникнення у соціокультурному просторі таких «хвиль» були зовнішні фактори (зокрема, політичні, соціально-економічні, культурні та інші), що задали темпу цілісному перебігу загальноцивілізаційних перетворень,

вилучаючи з цього кола потенціал «нежиттєздатних» проєктів.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Звекова В. Формування наукового світогляду підрастаючого покоління. Науковий вісник Ізмаїльського державного гуманітарного університету. Ізмаїл, 2022. №58. С. 64-71.
2. Кизим М., Дороніна М. Світогляд, консолідація суспільства, наука : діалектичний взаємозв'язок. Проблеми економіки. Київ, 2019. №4(42). С. 156-162.

REFERENCES

1. Zviekova, V. (2022). Formuvannia naukovoho svitohliadu pidrostaiuchoho pokolinnia [Formation of the scientific outlook of the younger generation]. Izmail. [in Ukrainian].
2. Kyzym, M., Doronina, M. (2019) Svitohliad, konsolidatsiia suspilstva, nauka : dialektychnyi vzaiemozviazok [Worldview, consolidation of society, science: dialectical relationship]. Kyiv. [in Ukrainian].

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

БРОНІШЕВСЬКА Оксана Василівна – аспірантка кафедри теорії та методики навчання фізики і астрономії Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова.

Наукові інтереси: теорія та історія педагогіки.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

BRONISHEVSKA Oksana Vasylivna – graduate student of the Department of theories and methods of teaching physics and astronomy of National Pedagogical Dragomanov University.

Scientific interests: theory and history of pedagogy.

Стаття надійшла до редакції 25.11.2022 р.

УДК 37.013.2

DOI: 10.36550/2415-7988-2023-1-208-272-278

ВАКУЛЕНКО Надія Вікторівна –

аспірантка Полтавського національного педагогічного університету ім. В.Г. Короленка, виконуюча обов'язки директора Всеукраїнського центру вишивки та килимарства м. Решетилівка Полтавської області, Україна, заслужений майстер народної творчості
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1563-9873>
e-mail: vakulenko_nadiya@ukr.net

ІННОВАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ В ПЕДАГОГІЧНІЙ НАУЦІ. ПРАКТИЧНИЙ ДОСВІД ФІНЛЯНДІЇ ТА ЕСТОНІЇ

У статті зроблено узагальнення досліджень сутності категорії «інновації» в освітній галузі. Представлено авторське бачення систематизації категорій освітньої інноваційної діяльності в Україні.

Автор шукає приклад для України, вивчаючи особливості успішних фінської та естонської систем освіти. З дослідженого матеріалу автором визначено, що інформаційно-комунікаційні технології в фінських і естонських школах стали невід'ємною складовою всіх предметів від початкової школи до старшої та інтегровані в усі предмети.

Автор досліджує на прикладі цих моделей освіти особливості діяльності вчителя та як використовуються ІТ при підготовці педагогічних кадрів і в процесі їх роботи в середній школі: технології змінюють роль вчителів із людей, які передають-ретранслюють набуті знання, до творців-наставників, які допомагають ці знання створювати та використовувати на практиці в умовах швидкозмінюючогося цифрового світу.

Ключові слова: інноваційна діяльність, інноваційна діяльність в освіті, фінська система освіти, естонська система освіти, ІКТ в освіті.

VAKULENKO Nadiia Viktorivna –
graduate student of Poltava National Pedagogical University
named after V.G. Korolenko;
Deputy Director of the All-Ukrainian Center of
Embroidery and Carpet Making,
Reshetylivka, Poltava Region, Ukraine;
honored master of folk art
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1563-9873>
e-mail: vakulenko_nadiya@ukr.net

INNOVATIVE PROCESSES IN PEDAGOGICAL SCIENCE: PRACTICAL EXPERIENCE OF FINLAND AND ESTONIA

The article summarizes the research into the essence of the “innovation” category in the educational field. The author’s vision of the systematization of categories of educational innovation activity in Ukraine is presented.

Studying the features of successful Finnish and Estonian systems of education the author is searching a relevant example for Ukraine. From the materials under research it has been determined that information and communication technologies in Finnish and Estonian schools have become an integral part of all subjects from primary school to high school, i.e. integrated into all academic disciplines.

Using the example of these education models the author examines the peculiarities of the teacher’s activity in secondary schools, particularly, how IT are used in the training of teaching staff and in their professional activity. It is concluded that technologies change the role of teachers from people who transmit or retransmit the acquired knowledge to creators and mentors who help to generate the knowledge and use it in practice within the rapidly changing digital world.

Key words: innovative activity, innovative activity in education, Finnish system of education, Estonian system of education, ICT in education.

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Автором статті досліджується значення сутності категорії «інновації» в освітній галузі. Актуальність статті зумовлено необхідністю дослідження напрямів впроваджувати змін в освіті відповідно нагальним потребам сучасності, зокрема, становленням цифрового суспільства. Сьогодні очевидною є перевага інформаційної складової діяльності людства над всіма іншими компонентами, а освіта має відповідати рівню епохи цифрової культури масштабами впровадження сучасних технологій та інформації.

В статті досліджуються приклади успішних моделей сучасної шкільної освіти на прикладі Фінляндії та Естонії. Автор розглядає впровадження нових інформаційних технологій у систему освіти та їх вплив на вдосконалення інтелектуальних здібностей здобувачів. Активна інформатизація та використання інформаційно-комунікаційних технологій в статті представлені як інструмент трансформації суспільства через освіту.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Сучасний етап модернізації вітчизняного освітнього простору базується на колосальній значущості комп’ютерних технологій в освітньому процесі, що знайшло відображення в Законі України «Про освіту» (2017) [11], Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» (НУШ) на період до 2029 року (2016), Законі України про повну загальну середню освіту (2020) [8], Державному стандарті базової середньої освіти (2020) [2].

Інноваційні процеси в педагогічній науці досліджувало багато вітчизняних науковців: І. Дичківська (2004, 2012, 2015), О. Базелюк (2018), О. Коберник (2018), В. Кремінь (2020),

О. Дубасенюк (2014), О. Чумак (2012, 2015), В. Гамідов (2010), О. Огієнко (2008, 2011, 2013, 2017), О. Пехота (2010, 2021), О. Попова (2012), А. Прокопенко (2018), М. Скаткіна (2013), С. Сисоєва (2012, 2019).

Освоєння і використання педагогічних новацій на етапі модернізації української освіти не можливе без вирішення проблеми підготовки майбутніх учителів. Задачі та особливості інноваційної освітньої діяльності в інформаційному суспільстві в своїх працях досліджують більшість учених: В. Биков (2021), А. Гуржій (2012, 2017), Л. Забродська (2013, 2016), В. Тименко (2015, 2017, 2022), В. Титаренко (2019), О. Спірін (2021), О. Ярошенко (2021) та багато інших.

В останні роки активно вивчається досвід фінської моделі освіти та розвиток подібної моделі в Естонії. Ці дослідження проводять фінські та науковці інших країн: К. Піткенен, П. Салхберг (Pitkänen K., Sahlberg P., 2006), Е. Ахо, Е. Пекконен (Aho E., Pitkänen K., Sahlberg P., 2016); Ч. Сабель, А. Лі Саксеніан, Р. Міеттінен, П. Крістенсен, Я. Хаутамякі (Sabel C., Saxenian A., Miettinen R., Kristensen P., Hautamäki J., 2022) та ін. Дослідження успішних моделей інших країн може стати прикладом для вітчизняної освіти. В Україні такий досвід вивчали Л. Гриневич (2018); В. Шур (2017); Д. Куклін (2018); С. Петренко (2019) та ін.

Мета статті. Дослідити та визначити наповнення змісту поняття освітньої інноваційної діяльності, тенденції її відображення в працях науковців; узагальнити значення сутності категорії «інновація» в освітній галузі.

Дослідити та проаналізувати визнані у світі успішні приклади розбудови новітніх освітніх моделей Фінляндії та Естонії, які комплексно

поєднують і реалізують наукові, технологічні та організаційні заходи в навчальних закладах на базі новітніх наукових ідей, підходів і знань.

Методи дослідження. Аксеологічний підхід дослідження дозволяє розглядати інноваційну діяльність в освіті як таку, що забезпечує загальні та індивідуальні освітні потреби, дає можливість прояву творчої особистості, колективу заради суспільного блага.

В роботі використано методи аналізу та узагальнення опрацьованих джерел (нормативно-правових документів, авторефератів дисертаційних досліджень, навчальних посібників, наукових статей, офіційних інтернет-ресурсів); дослідження досвіду практичних інновацій в освітньому процесі загальноосвітніх шкіл Фінляндії та Естонії.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Відповідно вимогам часу педагогічна галузь швидкими темпами розвивається та змінюється. Головні зміни відбуваються в результаті інноваційної діяльності, яка сьогодні може бути інтерпретована як духовно - діяльнісний феномен, заснований на творчості та має інформаційно-енергетичну природу [12, с. 4]. В глобальному світі, вирішуючи потреби окремої особистості через реалізацію її волі, переконань, можливостей, інноваційна діяльність стає рушійним чинником сталого розвитку суспільства. В Україні інноваційна діяльність суспільства має бути цілеспрямована на збереження територіальної цілісності, незалежності та суверенітету, забезпечення безпеки всіх сферах діяльності суспільства: економічної, енергетичної, інформаційної, військової.

Інноваційна діяльність суспільства має базуватися на інноваційній діяльності в освіті.

Інноваційна діяльність в освіті рухає процесом формування, народження, розвитку змісту; його втілення, практичного використання; поширення досвіду організації навчального процесу. Сукупність таких процесів визначається терміном «інноваційні процеси в педагогічній науці». [12, с. 14].

Інноваційна освіта має бути побудована на основі вивчення національної культури, а в глобальному сенсі, сприяти переходу до кроскультурної грамотності, до духовно-морального виховання здобувачів з позицій загальнолюдських цінностей з урахуванням

міжкультурних відмінностей. Переборюючи фрагментарні знання про світ, освіта відображає його як єдине ціле - цілісне та гармонійне. [13, с. 105]. В глобальному плані, інноваційна освіта через гуманістичний аспект спрямовує та готує особистість до можливості бути успішною на світовому рівні, допомагає стати людиною світу. Інноваційна освіта сьогодні сприяє вихованню толерантного світогляду, який формує усвідомлення права на особисту точку зору індивіда, не обмежуючи інтереси інших людей. В результаті, відбувається підготовка особистості до міжнародній діяльності в різних галузях. [5, с.220].

Починаючи з 60-х років ХХ століття до сьогодні, інноваційній діяльності педагога свої дослідження присвятила велика кількість зарубіжних і вітчизняних науковців. В їх працях термін «інновація» обґрунтовувався, досліджувався, поступово просуваючись до формування педагогічної інноватики як молодій науки: К. Ангеловські, Х. Барнет, Д. Гамільтон, Б. Гершунський, В. Гінецінський, С. Гончаренко, Н. Грос, О. Дубасенюк, І. Дичківська, В. Журавльов, В. Краєвський, В. Кремінь, У. Кінгстон, Н. Лагервей, І. Лернер, М. Майлз, О. Огієнко, О. Пехота, О. Попова, А. Прокопенко, М. Скаткін, С. Сисоева, А. Хаберман, Р. Хейвлок, О.Чумак, В. Шубинський, та багато інших вчених.

Педагогічна інноватика (новатика) – «вчення про створення, оцінювання, освоєння і використання педагогічних новацій» [13, с.19]. Інноваційна освітня діяльність «спрямована на реалізацію або розробку та використання у сфері освіти результатів наукових досліджень і розробок, що сприяють її вдосконаленню», тобто впливають на позитивний результат кінцевої мети освіти [3].

Предмет інноваційної освітньої діяльності: новітні практичні та теоретичні знання, хід освітнього процесу, педагогічні, дидактичні, виховні, управлінські формації, стандарти послідовності, авторські освітні проекти, програми, в результаті яких удосконалюється освіта, та які мають вплив на якісні результати та ефективність діяльності освітян і закладів освіти загалом. За результатами дослідження проекту наказу МОН України «Деякі питання здійснення інноваційної діяльності у сфері освіти», можна виокремити наступні значення сутності категорії «інновації» освітньої галузі (Таблиця 1):

Таблиця 1. Значення сутності категорії «інновації» в освітній галузі*

Значення сутності категорії «інновація» в освітній галузі	Приклади інновацій відповідно до категорій
Зміни або введення нових форм і методів організації педагогічної діяльності:	-організація безперервної освіти протягом життя; -особистісно-орієнтоване навчання та виховання; - використання активних, інтерактивних методів, діалогової форми навчання; - використання дистанційних форм і методів навчання, виховання тощо.
Зміни в освітній практиці:	-впровадження профільного навчання; впровадження технології навчальної діяльності в групах; -проектування соціального психолого-педагогічного розвитку особистості учнів; -широке застосування інформаційно-комп'ютерних технологій; -використання інтерактивних технологій навчання: моделювання життєвих ситуацій, використання рольових ігор, розвиток комунікативних навичок під час спільного розв'язання проблем; -використання технології розвивального навчання; -проектне навчання (STEM-проекти), в результаті - навчання як дослідження та формування творчої особистості, формування у здобувачів освіти критичного мислення; -впровадження ігрових технологій; -впровадження здоров'язберігаючих технологій навчання; -використання театральної педагогіки; - впровадження технології комплексно-цільового управління закладом освіти.
Зміни сукупності професійних дій педагога, спрямованих на вирішення актуальних проблем виховання і навчання з позицій особистісноорієнтованої освіти ґрунтується на засадах:	-дитина в школі - повноцінна особистість; -метою освіти є становлення особистості; -педагогічні відносини базуються на принципах гуманізації і демократизації; -учень є суб'єктом навчальної діяльності; -талановитою є кожна дитина; -в основі навчання лежить позитивна Я-концепція особистості; -навчання на основі успіху, відмова від примушування.
Комплексний процес створення, розповсюдження та використання нового практичного засобу в галузі техніки, технології, педагогіки, наукових досліджень:	-створенням мультимедіапродуктів: електронних книг, енциклопедій, комп'ютерних фільмів, баз даних; -застосування мережевих технологій для телекомунікаційного спілкування учнів з викладачами, колегами, установами освіти, науково-дослідницькими лабораторіями, установами тощо; - доступ до баз даних через всесвітню мережу Інтернет.
Результат інноваційного процесу:	-на рівні індивідуальної роботи педагога (авторські навчальні плани, програми, підручники); -на рівні навчального закладу(наприклад, нова система оцінювання навчальних досягнень учнів, оновлення освітнього процесу, що дає позитивні результати); -регіональному рівні (наприклад, сучасні концепції виховання; запровадження нових форм і методів управління, колективних і колегіальних форм управління; техніко-технологічних та економічних методів управління тощо); -на державному рівні (державні стандарти освіти).

*Таблиця сформована автором

Результатом інтересу досліджень інноваційних процесів в педагогічній науці стало проведення великої кількості конференцій на рівні окремих країн та міжнародних, друк інформаційних збірків, часописів, створення

інформаційно-дослідницьких служб і проєктів. Наприклад, Education Cities (Освітні міста, Ізраїль), National Authority for Measurement and Evaluation - RAMA (Національний орган з вимірювання та оцінювання в освіті, Ізраїль),

товариство Кристіана Допплера (Австрія), Центр педагогічних інновацій для розвитку освіти та Азіатський центр педагогічних інновацій для розвитку освіти (Asian Center of Education Innovation for Development) при ЮНЕСКО. Останні два центри є складовими Міжнародного бюро з питань освіти при ЮНЕСКО та видають фаховий багатотиражний журнал «Інформація та інновація в освіті» («Information et innovation en education»), в якому інформують щодо педагогічних нововведень в різних країнах світу.

Дослідники всього світу працюють над проблемами теоретико-методологічного характеру інноваційної діяльності педагога та застосування інновацій в освіті. Освітня інноваційна діяльність, комплексно поєднуючи та реалізуючи наукові, технологічні та організаційні заходи на базі новітніх наукових ідей, підходів і знань, впроваджується на рівні навчальних закладів, регіональному рівні та всесередньому.

Для вітчизняної освіти суттєвим прикладом стає вивчення досвіду Фінляндії та Естонії як країн, в яких побудовано успішні моделі шкільної освіти [1, с. 30].

Успішність фінської та естонської освітніх моделей підтверджується авторитетним міжнародним дослідженням PISA, яке відбувається з 2000 року один раз на три роки (Programme for International Student Assessment, Програма міжнародного оцінювання учнів). Досліджуваною категорією є 15-річні учні. Програмою аналізується вплив шкільної освіти на вміння застосовувати отримані знання на практиці, а оцінювання якості навчання відбувається за категоріями володіння базовими навичками з читання, математики та природознавства. Перевіряються не класичні знання, а їх якісне сприйняття - уміння використовувати набуті знання на практиці, в повсякденному житті.

Авторитет PISA, після широкого висвітлення в медійних компаніях світу, сьогодні дуже високий. На прикладі Німеччини, Японії, США, Сінгапуру можна вивчати послідовність як результати дослідження PISA спонукали до співпраці суспільства з освітою задля зростання економіки. Уряди наведених в прикладі країн використовували результати PISA в якості відправної точки для експертного оцінювання аналізу власної освітньої політики й практики порівняно з найуспішнішими освітніми системами світу. В подальшому це спонукала політиків вчитися у дослідників, сприяло обміну досвідом між професіоналами-практиками, зокрема вчительськими організаціями різних країн [15, с. 29].

Україна один раз приймала участь в експертизі міжнародного дослідження якості освіти PISA-2018. Національний звіт за результатами дослідження було опубліковано в 2019 році [7]. Звіт продемонстрував необхідність

змін, щоб стати на шлях розвитку, адже Україна, серед більше 80 країн, отримала невтішні показники нижче середнього. Прикладом залишаються Фінляндія та Естонія, займаючи найкращі позиції: результати Фінляндії в 2018 році становлять 3-7 місця серед країн Європи та 6-12 в світі (в попередніх дослідженнях, починаючи з 2000 року, позиції були ще вищими). З 2018 року покращились позиції Естонії: 1-3 місця серед європейських країн і 3-9 в світі [9, с. 60].

В Фінляндії та Естонії забезпечено безкоштовне навчання на усіх рівнях при однаковій якості, незалежно від місця знаходження школи та кількості учнів в ній. Це підкреслює реальний рівний доступ всіх учнів до здобуття якісної освіти, не залежно від її місця знаходження: сільська школа чи знаходиться в центрі столиці, не залежно від чисельності учнів.

Значущим фактором в фінській та естонській школі є використання ІКТ. Починаючи з початку ХХІ ст. використання ІКТ в школах цих країн стало формуючим інструментом нової системи освіти інформаційної ери. З першого класу ІКТ інтегровані в усі предмети. Всі учні забезпечені планшетами, вчителі використовують камеру, щоб транслювати з їх допомогою робочі процеси [6]. ІТ стали інструментом не тільки пошуку інформації для відтворення знань, а у великій мірі екстраполяцією того, про що учні дізналися, творчому застосуванні цих знань у нових ситуаціях при виконанні проектної роботи [15, с. 231].

Ключовою рушійною силою фінської освіти є вчителі. Необхідно виокремити фактор престижності професії вчителя, який забезпечено високим рівнем підготовки в результаті ретельного відбору педагогічними ВНЗ. Вчителі беруть на себе відповідальність за розробку авторських програм, їх реалізацію та відповідальність за результати власної роботи. Дослідники підкреслюють високий ступінь відповідальності та самоорганізації, які стали наслідком наданої державою автономії викладачам [15, с. 263].

В освітніх програмах педагогічної підготовки враховано освоєння дисципліни «Інформаційні та комунікаційні технології» на бакалаврському рівні в обсязі 4 кредитів та 5 кредитів на магістерському рівні. Тобто навчання з ІКТ відбувається протягом не менше трьох семестрів. Фінські фахівці сподіваються, що впровадження нових ІТ у систему освіти радикально сприятиме вдосконаленню інтелектуальних здібностей людей, розглядають ІКТ як інструмент трансформації суспільства через освіту [10, с. 210]. Опанування ІТ майбутнім педагогам потрібне для використання їх з метою зміни ролі вчителів із людей, які ретранслюють знання до керівників-наставників, які допомагають знання створювати. Важливим аспектом стало уміння адаптувати особистий темп навчання кожного

учня до процесу освіти. В результаті на практиці відбувається організація віртуальних лабораторій, де знання добуваються, а не подаються у вигляді інформації про них [15, с. 257].

Естонські школи, так само, маючи широку автономію, самостійно розробляють навчальні програми. При цьому їх робота відбувається в межах обов'язкового дотримання стратегічних цілей державної освітньої політики, орієнтиром якої є документ під назвою «Естонська стратегія навчання протягом усього життя».

Якість роботи вчителя прагматично забезпечено високим рівнем фахової, професійної підготовки та достойною заробітною платою. В результаті, конкурс на одне робоче місце сягає до 20-30 кандидатів на місце. Професіоналізм, компетентність, креативне мислення сильних вчителів, їх багатопланове співробітництво формують успішних учнів.

В Естонії комп'ютери учасників освітнього процесу (шкільної адміністрації, персональні учнівські та батьків) підключені до єдиної системи, що забезпечує необхідні умови і технології для навчання учнів не лише в приміщенні навчального закладу [14]. Учителі через цифрове середовище надає можливість школярам навчитись правильно використовувати цифрові інструменти в якості навчальних ресурсів, забезпечує ефективну комунікацію. Робототехніка, програмування є обов'язковими компонентами освітньої програми, а інформатика інтегрована в усі навчальні дисципліни як «наскрізний» предмет.

Висновки та перспективи подальших розвідок напрямку.

Інноваційні процеси в суспільстві, впливають на його розвиток і мають бути забезпечені структурою та якістю освітнього простору держави.

Теоретичні й практичні засади інноваційної освітньої діяльності: напрями, оптимальні моделі розвитку освіти потребують дослідження теоретичного та практичного, щоб в найближчий час втілити практичну модель вітчизняної освіти.

Покращення результатів освітньої діяльності відбувається за рахунок новостворених або вдосконалених освітніх, дидактичних, виховних управлінських систем.

Успішні системи освіти 21-го століття спрямовані, насамперед, на підвищення ролі вчителя-професіонала, який, беручи на себе відповідальність за власну роботу, доводить своє право на професійну автономію.

Автор підтримує думку багатьох дослідників, які найбільш важливим і цікавим для України, вважають приклад використання педагогічних новацій в освіті Фінляндії та Естонії. Дослідження позитивного досвіду результатів успішних освітніх систем інших країн стає підґрунтям розвитку вітчизняної педагогічної новації.

Подальшому автор бачить необхідність в дослідженні прикладів використання ІКТ в технологічній освітній галузі не тільки як пошукових або програмних інструментів, а й інструмент використання набутих навичок для реалізації особистості в реальному житті.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

- 1 Барбер Майкл, Муршед Мона. Як найефективніші у світі шкільні системи виходять на перше місце. McKinsey & Company, 2007. С.50 URL: http://www.mckinsey.com/client/service/socialsector/resources/pdf/Worlds_School_Systems_Final.pdf. (дата звернення 21.11.2022).
2. Державний стандарт базової середньої освіти. Постанова Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 р. № 898. *Урядовий портал*. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-deyaki-pitannya-derzhavnih-standartiv-povnoyi-zagalnoyi-serednoyi-osviti-i300920-898> (дата звернення 05.01 2023).
3. Деякі питання здійснення інноваційної діяльності у сфері освіти : Проект наказу міністерства освіти і науки України, 21.01.2022. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/mon-proponuye-dlya-gromadskogo-obgovorennya-proyekt-nakazu-ministerstva-osviti-i-nauki-ukrayini-deyaki-pitannya-zdijsnennya-innovacijnoyi-diyalnosti-u-sferi-osviti> (дата звернення 05.01 2023).
4. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології : підручник. Київ : Академвидав, 2015. 304 с.
5. Дубасенюк О.А. Інновації в сучасній освіті. Інновації в освіті: інтеграція науки і практики: збірник науково-методичних праць / за заг. ред.: Дубасенюк О.А. Житомир, 2014. С. 12-28.
6. Люсі Крехан. Розумні землі. Секрети успіху освітніх наддержав. Вища школа економіки, 2016. 368 с. URL: <http://flibusta.site/b/633754/read> (дата звернення 21.11.2022).
7. Національний звіт за результатами міжнародного дослідження якості освіти PISA-2018. URL: https://testportal.gov.ua/wp-content/uploads/2019/12/PISA_2018_Report_UKR.pdf. (дата звернення 21.11.2022).
8. Нова українська школа. Концептуальні засади. Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України, 2021, URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf> (дата звернення 10.11.2022).
9. Новіков В.М. Якість освіти. PISA-2018: оцінка і потенціал підвищення соціально-демографічних процесів. *Socio-demographic processes*. 2020. №2 (40) С. 50-70. DOI: <https://doi.org/10.15407/dse2020.02.050>.
10. Петренко С. Формування ІКТ-компетентностей у фінській освіті як система: ступеневий аналіз. *Інноватика у вихованні*, 2019. № 9. С. 209-218
11. Про освіту : Закон України від 29.09. 2017р. № 2145-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2017. 29 верес. (№ 38-39). С. 5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення 05.01 2023).
12. Чумак О.В. Інноваційна діяльність як чинник розвитку суспільства в умовах глобалізації : автореф. дис. ...канд. філос. наук : 09.00.03. Запоріжжя, 2015. 20 с.

13. Чумак О.В. Парадигма освіти XXI століття: інноваційні аспекти. Особистість в єдиному освітньому просторі : збірник наукових тез III Міжнародного форуму, м. Запоріжжя, 26-29 квітня 2012 р. Запоріжжя, 2012. С.104–108. URL: https://virtkafedra.ucoz.ua/el_gurnal/pages/vyp7/konf1/Chumak.pdf (дата звернення 18.11.2022).

14. Як вивести пострадянську країну в лідери за рівнем освіти: рецепт Естонії. URL: <https://osvitoria.media/experience/yak-vyvesty-postradyansku-krayinu-u-lidery-za-rivnem-osvity-retsept-estoniyi/> (дата звернення 10.11.2022)

15. Шлейхер Андреас. Найкращий клас у світі: як створити освітню систему 21-го століття. Львів, 2018. 296 с.

REFERENCES

1. Barber, Michael & Mourshed, Mona & Company (2007). How the World's Best-Performing School Systems Come Out on Top. McKinsey.

2. Derzhavnyi standart bazovoi serednoi osvity. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy. (2020) [State standard of basic secondary education. Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine. Government portal]. [in Ukrainian].

3. Deiaki pytannia zdiisnennia innovatsiinoi diialnosti u sferi osvity : Proiekt nakazu ministerstva osvity i nauky Ukrainy (2022) [Some issues of implementation of innovative activities in the field of education: Draft order of the Ministry of Education and Science of Ukraine]. [in Ukrainian].

4. Dychkivska, I.M. (2015) Innovatsiini pedahohichni tekhnolohii [Innovative pedagogical technologies: textbook]. Kyiv. [in Ukrainian].

5. Dubaseniuk, O.A. (2014). Innovatsii v suchasni osviti [Innovations in modern education]. Zhytomyr.

6. Crehan, Lucy (2016). Cleverlands: The Secrets Behind the Success of the World's Education Superpowers. Higher School of Economics.

7. Natsionalnyi zvit za rezultaty mizhnarodnoho doslidzhennia yakosti osvity PISA-2018 [National report on the results of the international study of the quality of education PISA-2018] [in Ukrainian].

8. Nova ukrainska shkola. Kontseptualni zasady. (2021) [New Ukrainian school. Conceptual principles].

9. Novikov, V.M. (2020). Yakist osvity. PISA-2018: otsinka i potentsial pidvyshchennia [Quality of education. PISA-2018: assessment and potential for improvement of socio-demographic processes]. [in Ukrainian].

10. Petrenko, S. (2019). Formuvannia IKT-kompetentnosti u finskii osviti yak systema: stupeneyvi analiz [Formation of ICT competences in Finnish education as a system: step-by-step analysis]. [in Ukrainian].

11. Pro osvitu : Zakon Ukrainy (2017) [On education: Law of Ukraine] [in Ukrainian].

12. Chumak, O.V.(2015) Innovatsiina diialnist yak chynnyk rozvytku suspilstva v umovakh hlobalizatsii [Innovative activity as a factor in the development of society in the conditions of globalization]. Zaporizhzhia. [in Ukrainian].

13. Chumak, O.V. (2012) Paradyhma osvity 21stolittia: innovatsiini aspekty [Paradigm of education of the 21st century: innovative aspects]. Zaporizhzhia. [in Ukrainian].

14. Yak vyvesty postradiansku krainu v lidery za rivnem osvity: retsept Estonii [How to make a post-Soviet country a leader in terms of education: Estonia's recipe]

15. Schleicher, Andreas (2018). World class How To Build A 21st-Century School System. OECD.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

ВАКУЛЕНКО Надія Вікторівна – виконуюча обов'язки директора Всеукраїнського центру вишивки та килимарства м. Решетилівка Полтавської області, Україна; аспірантка Полтавського національного педагогічного університету ім. В.Г. Короленка; заслужений майстер народної творчості.

Наукові інтереси: теорія та методика використання ІКТ в процесі навчання (технології).

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

VAKULENKO Nadiia Viktorivna – Deputy Director of the All-Ukrainian Center of Embroidery and Carpet Making, Reshetylivka, Poltava Region, Ukraine; graduate student of Poltava National Pedagogical University named after V.G. Korolenko; honored master of folk art.

Scientific interests: theory and methods of using ICT in the learning process (technology).

Стаття надійшла до редакції 05.12.2022 р.

УДК 373.5.031:745/746

DOI: 10.36550/2415-7988-2023-1-208-278-281

КІСЬ Алла Володимирівна –

аспірант кафедри теорії та методики технологічної освіти Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3020-3445>

e-mail: pnpu174@gmail.com

ВИХОВНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ВИШИВКАРСТВА ТА КИЛИМАРСТВА ЯК ВИДІВ ДЕКОРАТИВНО-ПРИКЛАДНОГО МИСТЕЦТВА

У статті підкреслюється актуальність питання використання виховного потенціалу української народної вишивки та килимарства у процесі навчання старшокласників декоративно-прикладного мистецтва.

Зосереджено увагу на тому, що декоративно-прикладне мистецтво є одним із важливих засобів прилучення школярів до духовних та матеріальних надбань української культури, що дозволяє реалізувати у навчальному процесі завдання національно-патріотичного виховання шкільної молоді.